

Секція: Фінанси, гроші і кредит, страхування і біржова справа

Писаренко Надія Василівна

аспірант

Київського інституту банківської справи

м. Київ, Україна

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ СТРАХУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР

У різних країнах, для удосконалення страхування розвитку сільського господарства, застосовуються різні методи компенсації збитків від стихійних лих. Останнім часом в багатьох країнах перевага віддається субсидуванню страхових внесків, як більш ефективного способу захисту. Субсидування страхування сільськогосподарських культур знаходиться поза обмежень Світової організації торгівлі, що сприяє наданню дотацій держави сільськогосподарським виробникам.

Декілька переваг субсидування страхування перед прямим розподілом дотацій господарствам, які зазнали збитків від стихійних лих: формування страхових фондів в яких беруть участь сільськогосподарські виробники і держава, що дозволяє значно збільшити розміри страхових виплат та компенсувати в більшій мірі збиток; підвищення ролі професійних страховиків в адмініструванні аграрними ризиками; залучення до процесу страхування аграріїв змінить їхнє ставлення до страхових фондів, та посилить довіру.

Розвиток ринку страхування сільськогосподарських культур стримується низькою платоспроможністю господарств та високими цінами на страхові послуги, що пропонуються страховими організаціями. Удосконалити процес страхування сільськогосподарських культур можливо,

як показує досвід більшості країн, шляхом створення механізму, який стимулював би розвиток страхування сільськогосподарських культур за участю в цьому процесі виробників сільськогосподарської продукції, страхових організацій та держави.

Введення обов'язкового субсидованого страхування врожаю сільськогосподарських культур, могло б вирішити проблему охоплення страхуванням всіх господарств, а також формування необхідних страхових фондів. Однак, ресурси держави обмежені і немає можливості забезпечити таке субсидування. Також це буде новим "податковим тягарем" для сільськогосподарських товаровиробників, від якого вони спробують ухилитися. Обов'язкове страхування жорстко регламентує порядок сплати страхових внесків, а отримання страхових компенсацій залишиться на совісті страхових компаній, які більше половини накопичених ресурсів не використовують за цільовим призначенням, - для відшкодування втрат страхувальників [2]. Обов'язкове страхування можна нав'язати аграріям, але не приватним страховим організаціям, які працюють з метою отримання прибутку і не будуть страхувати господарства собі на збиток. Можливо в обов'язковому порядку встановити певний страховий збір, наприклад, з гектара пшениці, але не просто встановити випадки, коли страховик зобов'язаний виплатити компенсацію.

Спроби директивно "ввести" страхування врожаю можуть дискредитувати ідею страхування. Створення системи добровільного страхування врожаю сільськогосподарських культур дозволить забезпечити поступовий розвиток цієї системи та формувати її з урахуванням інтересів аграріїв та страховиків. Світовий досвід також вказує на користь добровільного страхування ризиків сільськогосподарських культур, при більшій різноманітності методів взаємодії держави та інших учасників страхування [1].

Для розвитку добровільного страхування врожаю необхідно

стимулювати господарства, щоб вони бачили в страхуванні не тільки нову "статтю витрат", але й відчули переваги страхування агробізнесу. Скажімо, в США, якщо фермер не бере участі в програмі страхування, він не отримує компенсації і пільги від держави при втраті врожаю або доходів.

Аналогічні важелі є і у нашої держави. Наприклад, виділення коштів з фонду субсидування і стимулювання кредитування сільськогосподарських виробників можна було б поширити тільки на ті господарства, які застрахували свій врожай. Надання компенсацій з боку держави і звільнення від податків сільськогосподарських товаровиробників, які постраждали від стихійних лих, можливо тільки за умови, що вони застрахували свій врожай. Загальноприйнятим прийомом стимулювання страхування є також віднесення страхових внесків, що сплачуються господарствами, на собівартість продукції, тобто виключити їх із суми оподатковуваних доходів.

Банки і страхові організації зацікавлені в розвитку страхування в сільському господарстві, також можуть надавати ряд пільг для сільськогосподарських товаровиробників, які систематично страхують врожай. Наприклад, прийнявши застрахований урожай в заставу під кредит, банки могли б знизити відсотки за таким кредитом, як більш гарантованого в разі повернення. Страхові організації можуть знижувати розміри страхових внесків для тих господарств, які тривалий час страхували врожай, але не отримували страхових виплат і довести ці тарифи, скажімо, до розміру державної субсидії, тобто страхування буде практично безкоштовним.

Однак створення системи добровільного страхування в сільському господарстві не означає відсутність державного регулювання цього процесу. Тим більше що мова йде про субсидування державою страхових внесків, що сплачуються господарствами. Якщо держава бере на себе зобов'язання сплати частини страхового внеску, то, вона повинна контролювати

ефективність використання цих коштів. Субсидії, або хоча б основна їх частина повинні бути спрямовані до сільськогосподарських товаровиробників у вигляді відшкодування збитків, понесених в результаті настання страхових випадків.

З цією метою необхідно законодавчо встановити чіткий порядок визначення вартості застрахованого врожаю, розміру збитку і виплати страхового відшкодування. Положення сільськогосподарських товаровиробників можна поліпшити, шляхом розробки і затвердження примірного договору страхування ризиків сільськогосподарських культур.

Таким чином, для усунення елемента невизначеності при страхуванні майбутнього врожаю необхідно використовувати наступні методи: встановити певні стандарти виробництва і включення їх в умови страхування; страхове покриття встановити в певній частці від прогнозованого врожаю. Основні агротехнічні вимоги вирощування врожаю для кожної культури потрібно встановлювати спеціалізованими державними органами, а їх включення в договір страхування необхідно передбачити при субсидуванні страхових премій.

Література

1. Писаренко Н.В. Міжнародний досвід здійснення державної політики страхування сільськогосподарських культур / Н.В. Писаренко // Збірник наукових праць КНЕУ: Економіка та підприємництво – 2018. - №40. – С. 283-289.
2. Ринок агрострахування України у 2017 андеррайтинговому році Аналітичне дослідження / Проект «Розвиток фінансування аграрного сектору в Європі та Центральній Азії», Міжнародна фінансова корпорація (IFC, Група Світового банку) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www. agroinsurance.com](http://www.agroinsurance.com)